

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania M.M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o zwrot nienależnie wypłaconego zasiłku chorobowego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 lipca 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 3 marca 2016 r., sygn. akt VII Ua (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. wyrokiem z dnia 3 marca 2016 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Ł. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 27 listopada 2015 r., zmienił ten wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 11 marca 2015 r. w ten sposób, że zwolnił ubezpieczonego M.M. z obowiązku zwrotu odsetek w wysokości 4.488,39 zł i oddalił odwołanie w pozostałej części.

Ubezpieczony M.M. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 3 marca 2016 r., zaskarżając ten wyrok w części oddalającej odwołanie skarżącego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. z dnia 1 marca 2015 r. i zarzucając mu w tym zakresie

naruszenie prawa materialnego, to jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi. Podniósł przy tym, że Sąd drugiej instancji zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji, orzekając tym samym o obowiązku zwrotu na rzecz ZUS świadczenia chorobowego za okresy niezdolności do pracy. Okresy te przeplatały się z okresami, gdy skarżący mógł pracę wykonywać. Sąd Okręgowy przyjął jednak, że niezależnie od tego, w którym z okresów niezdolności do pracy skarżący miał podejmować działania zmierzające do osiągnięcia zarobku, to i tak obowiązek zwrotu dotyczy wszystkich okresów niezdolności do pracy. Nadto, zdaniem skarżącego, przedmiotowa skarga kasacyjna jest uzasadniona dlatego, że skarżący podejmował działania sporadycznie, kiedy składał jedynie podpisy na dokumentach przygotowanych przez jego pracowników, pod nadzorem żony lub osoby zajmującą się prowadzeniem księgowości. Nie sposób również zgodzić się ze stanowiskiem zaprezentowanym przez Sąd drugiej instancji, że w przypadku osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą nie jest wystarczające ograniczenie prowadzenia działalności w przypadku niezdolności do pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych)

winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy także przypomnieć, że skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Skarżący co prawda powołuje się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, jednakże w ogóle nie podaje, które przepisy zostały, jego zdaniem, w „oczywisty sposób naruszone”. Nie sposób natomiast formułować

prawidłowo wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej bez odwołania się choćby do jednego przepisu prawa materialnego lub procesowego. Każda z przesłanek skargi, to jest oczywista zasadność skargi, występowanie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeba wykładni jako okoliczności uzasadniające rozpoznanie kasacji muszą dotyczyć treści przepisów, które były (powinny być) zastosowane w sprawie. Konieczne wymaganie konstrukcyjne skargi jest zatem spełnione tylko wówczas, gdy jej autor wskaże, którego przepisu (bądź przepisów) prawa dotyczy to twierdzenie, a także w czym upatrywane jest nadanie zarzucanemu naruszeniu znamienia oczywistej zasadności. Nie wskazując żadnego przepisu prawa oraz nie wyjaśniając, na czym polega jego naruszenie, które powinno mieć przecież kwalifikowaną postać, skarżący uniemożliwia Sądowi Najwyższemu ocenę, czy skarga kasacyjna powinna zostać poddana merytorycznemu rozpoznaniu.

Niezależnie od powyższych stwierdzeń Sąd Najwyższy zauważa też, że sposób sformułowania wniosku wyraźnie przemawia za przyjęciem tezy, iż skarżący pod pozorem oczywistej zasadności skargi w istocie podejmuje niedopuszczalną w skardze kasacyjnej próbę podważenia ustaleń faktycznych i oceny dowodów dokonanych przez Sąd drugiej instancji. Tymczasem, zgodnie z art. 398³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a stosownie do art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej rozpoznaniu Sąd Najwyższy musiałby je uwzględnić przy rozpatrywaniu podniesionych w tej skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Końcowo Sąd Najwyższy stwierdza również, że wykładnia art. 17 ustawy zasiłkowej, stanowiącego, że ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia, ma ugruntowany charakter (por. na przykład wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 czerwca 2007 r., II UK 223/06, OSNP 2008 nr 15-16, poz. 231 i z dnia 9 października 2006 r., II UK 44/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 295, a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r., I UK

70/12, LEX nr 1675215). Zarówno w judykaturze, jak i w piśmiennictwie przyjmuje się, że o zakwalifikowaniu wykonywania określonych czynności jako „pracy” nie decyduje charakter stosunku prawnego, na podstawie którego są one wykonywane, ale rodzaj tych czynności (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 154/04, OSP 2006 nr 4, poz. 43; z dnia 9 października 2006 r., II UK 44/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 295). Nie ma też znaczenia to, że określone czynności mogą być wykonywane odpłatnie lub nieodpłatnie - istotne jest, aby były wykonywane w rzeczywistości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 154/04, OSP 2006 nr 4, poz. 43). W wyroku z dnia 9 października 2006 r., II UK 44/06 (OSNP 2007 nr 19-20, poz. 295), Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że nie każdy przejaw aktywności stanowi wypełnienie przesłanki z art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, powodujące utratę prawa do zasiłku chorobowego. Nie dochodzi do wypełnienia przesłanek z art. 17 ustawy, gdy były to zachowania o charakterze incydentalnym, sporadycznym, wymuszonym okolicznościami. W innych przypadkach za okres niezdolności do pracy, w czasie której ubezpieczony wykonuje pracę zarobkową, nie należy się zasiłek, lecz wynagrodzenie, przy czym nie jest niezbędne, aby wykonywana praca była niezgodna z celem zwolnienia lekarskiego. W wyroku z dnia 15 czerwca 2007 r., II UK 223/06 (OSNP 2008 nr 15-16, poz. 231), Sąd Najwyższy wyjaśnił z kolei, że podpisywanie dokumentów w imieniu spółki przez prezesa jej zarządu w trakcie przebywania na zwolnieniu lekarskim, choć były inne osoby uprawnione do ich podpisywania, stanowi wypełnienie przesłanki z art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa i wobec tego powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego.

Zdaniem Sądu Najwyższego, nawet pobieżna lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wyraźnie wskazuje, że Sąd Okręgowy, dokonując oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego, w pełni respektował taką właśnie wykładnię art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, a zatem oceniana w niniejszym postępowaniu skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżący

nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

as